

til at svie til Samfundet. Det, vi staaer overfor her, er jo i første Linie en Banks Sammenbrud; det er en Storbank, som er brudt sammen, men det er mere end dette, det er ogsaa i Virkeligheden et Sammenbrud af Teorien om Velsignelsen ved Kræfternes frie Spil og derved ogsaa i Virkeligheden et stort Nederlag for den her i Landet i Øjeblikket værende Regering. Landmandsbankens Sammenbrud er ikke noget isoleret Tilfælde her, det er det mest udprægede Tilfælde, det, der vækker mest Opsigt; det er for dette alene, Rigsdagen maa træde sammen, fordi Omfanget er saa enormt, at man ikke tør lade Tingene gaa deres egen Gang. Man maa her paakalde Samfundets Hjælp, for at ikke større Ulykker skal anrettes. Men ellers har vi i den sidste Tid været Vidne til mange Sammenbrud af Bankvirksomheder, og den Mulighed er ikke udelukket, at vi kan komme til at staa overfor adskillige endnu.

Sammenbrudet er den logiske Følge af en økonomisk Politik, der var forkert anlagt, af for dristige Forventninger til Fremtiden. Det er Resultatet af en Agitation for, at Danmark nu skulde gribe den store Chance; den laa ret ude for os, naar blot vi havde Mod til at gribe den. Evnen til at udføre Vovestykket var der ingen, der tvivlede paa, at vi havde, og de, der skulde udføre det, kunde allermindst tvivle, eftersom de hver Dag animeredes til at vove det. Den eneste, der paa et vist Tidspunkt var en Hindring for, at Forsøget kunde lykkes, at man overhovedet kunde komme ind i det store Spil, det var den Regering, som mente, at man dog i nogen Maade fra Statsmagtens Side skulde øve Kontrol og føre Indsende med, at Tingene kom til at gaa saaledes, at det hele Samfund ikke brød sammen. Man vilde have Frihed, den mest ubegrænsede Frihed, og den fik man, og et af Resultaterne foreligger her til Forhandling i Dag for den høje Rigsdag. Man priste det frie Initiativ i Modsætning til, at Samfundet traadte til med sin regulerende Haand og øvede sin Kontrol, og man loypriste Initiativets Mænd, baade dem, der var værd at loyprise, og dem, som ikke var Lovprisning værd, og ingen er blevet mere loyprist end de

faldne Storheder, som der er Tale om ved denne Lejlighed. Nu forbandes de og styrtes ud i det yderste Mørke. For nogle Maaneder siden, da et menigt Medlem af dette Ting — jeg siger menigt Medlem i denne Forbindelse, ellers kan han være lige saa god som alle andre — spagfærdigt stod op paa denne Talerstol og prøvede paa at øve Kritik og sige et advarende Ord — den høje Regering var der straks med en Lovprisning af den Mand, der satte Landmandsbankens Eksistens paa Spil. Ja, han fulgte jo ogsaa i Virkeligheden kun Parolen, der var givet: han skulde være Initiativets Mand, han vovede Spillet, han tabte, og nu fordømmes han; havde han vundet Spillet, var han blevet endnu større, end han var i Forvejen. Og dog var det hele kun Spil, der intet som helst havde med sund og legitim Forretning at gøre, et Spil, der førtes i Strid med alle foreliggende Kendsgerninger, med alt det, der kunde tjene til at belyse, hvorledes vort Lands Stilling var og vilde blive i den nærmeste Fremtid.

Det Sammenbrud, vi her staaer overfor, rammer haardt til mange Sider, og derfor er det heller ikke muligt at komme udenom det uden at nævne Tingene ved deres rette Navn. Man kommer ikke udenom det, der her sker, ved at liste omkring og advare imod at slaa haardt med Dørene. Aktiekapitalen i denne Virksomhed er paa 100 Mill. Kr.; dens Reserver, de aabenbare og de hemmelige, var noget mindre, men i hvert Fald mere end Halvdelen af Aktiekapitalen. Aktierne noteredes paa Statens officielle Noteringssted til det dobbelte af deres Paalydende. Folk troede paa, at Institutionen var klippefast, og at man anlagde sine Penge paa sikker Vis, naar man ombyttede dem med Landmandsbankens Aktier. Meget store Beløb er nu tabt. Af Reserverne er der intet tilbage; om der er noget tilbage af Aktiekapitalen, faar staa hen, den højtærede Handelsminister nævnte ikke noget derom i Dag i sin Forelæggelsestale. Han sagde kun, at Aktiekapitalen burde nedskrives til et vist Beløb; til hvilket, nævnte han ikke. Det er i og for sig ogsaa ligegyldigt, det kommer jo tidligt nok frem, men utvivlsomt er Forholdet dette, at der ikke er noget videre til-